

пия злокачественних опухолей головного мозга” (2011 р.) та 16 винаходів, За монографію “Антитела и регуляция функций организма” йому присуджено премію ім. акад. О. О. Богомольця (1985 р.). Під його керівництвом виконано 20 кандидатських і 3 докторські дисертації.

За активну громадську та плідну творчу діяльність М. І. Лісяного нагороджено Почесними гра-

мотами Верховної ради України, Кабінету міністрів України, Президії НАН України, багатьма грамотами МОЗ України та НАМН України, медаллю “Ветеран праці”, нагрудним знаком “Винахідник СРСР”.

Президія НАМН України щиро вітає шановного Миколу Івановича з ювілеєм, бажає міцного здоров'я та успіхів у його багатогранній діяльності.

## ЧЛЕНУ-КОРЕСПОНДЕНТУ НАМН УКРАЇНИ

### В. Ф. САЄНКУ — 75 років

11 травня 2016 р. виповнилося 75 років від дня народження видатного вченого-хірурга, лауреата Державних премій СРСР та України в галузі науки і техніки, Заслуженого діяча науки й техніки України, чл.-кор. НАН і НАМН України, доктора медичних наук, професора Валерія Феодосійовича Саєнка.

В. Ф. Саєнко після закінчення у 1964 р. Харківського медичного інституту працює лікарем-хірургом Богодухівської районної лікарні. У 1967 р. за курсом вступає до аспірантури Харківського НДІ загальної та невідкладної хірургії. У 1971 р. захищає кандидатську дисертацію на тему “Селективна ваготомія в хірургічному лікуванні виразкової хвороби шлунка та дванадцятипалої кишки”. Впровадження органозберігаючих втручань з приводу виразкової хвороби дозволило майже в 10 разів знизити летальність, частоту виникнення пострезекційних синдромів, а, отже, інвалідизацію хворих.

Від 1970 р. В. Ф. Саєнко працює старшим науковим співробітником відділу клінічної та експериментальної хірургії Київського НДІ гематології та переливання крові, а з червня 1972 р., тобто з моменту організації Київського НДІ клінічної та експериментальної хірургії, очолює відділення хірургії травного каналу. З цього моменту його діяльність нерозривно пов'язана з Інститутом.

У 1980 р. В. Ф. Саєнко захищає докторську дисертацію на тему: “Хірургічне лікування та профілактика демпінг-синдрому”, у 1984 р. одержує вчене звання професора. Природна обдарованість в поєднанні з надзвичайною працездатністю сприяли тому, що Валерій Феодосійович став видатним вченим, якому притаманний широкий діапазон наукових інтересів. З ім'ям В. Ф. Саєнка пов'язані досягнення вітчизняної медичної науки в галузі хірургії травного каналу. Під його керівництвом розробляються проблеми хірургічного лікування післярезекційних синдромів та виразкової хвороби.

В. Ф. Саєнком фундаментально обґрунтовані, розроблені та широко впроваджені в клінічну



практику методи реконструктивних втручань на органах травної системи, хірургічного лікування гастринпродукуючих пухлин підшлункової залози, що дало змогу істотно поліпшити результати лікування хворих. За цикл досліджень, присвячених хірургічному лікуванню виразкової хвороби шлунка та дванадцятипалої кишки, у 1987 р. В. Ф. Саєнку присуджена Державна премія СРСР в галузі науки й техніки.

Від 1988 р. по 2006 р. В. Ф. Саєнко працював на посаді директора Інституту клінічної та експериментальної хірургії. Під його керівництвом розроблені нові принципи лікування зовнішньої нориці травного каналу, що сприяло поліпшенню результатів лікування хворих. Експериментальні дослідження дисфункції дванадцятипалої кишки стали передумовою для розробки ефективних способів оперативних втручань з приводу її хронічної непрохідності. Впровадження патогенетично обґрунтованих методів лікування сепсису, застосу-

вання антибактеріальної терапії в хірургії, реабілітації в післяопераційному періоді пацієнтів з захворюваннями травної системи дозволили значно покращити результати лікування.

В. Ф. Саєнко був ініціатором та палким поборником розвитку лапароскопічної хірургії та трансплантації в Україні. Під його керівництвом та за його безпосередньою участю вперше в Україні виконані трансплантація печінки від живого родинного донора та трансплантація підшлункової залози.

Продовжуючи традиції В. Ф. Саєнка Інститут розвиває та вдосконалює пріоритетні наукові дослідження, присвячені лікуванню захворювань шлунка та кишечника, хірургії печінки, жовчови-

відних шляхів та підшлункової залози, портальної гіпертензії, хірургії судин, лапароскопічній та мікросудинній хірургії, хірургії серця, проблемам трансплантології, виходить на рівень світових стандартів з функціональної діагностики та рентгенохірургії.

В. Ф. Саєнко є автором понад 500 робіт, 14 монографій, 58 винаходів. Під його керівництвом підготовлені та захищені 35 докторських та кандидатських дисертацій.

Президія НАМН України щиро вітає шановного Валерія Феодосійовича з ювілеєм, бажає йому міцного здоров'я, творчих сил, нових ідей щодо подальшого вдосконалення хірургічної науки.

## ЧЛЕНУ-КОРЕСПОНДЕНТУ НАМИ УКРАЇНИ

### Н. М. ГУЛІЙ — 80 років

12 червня 2016 р. виповнилося 80 років від дня народження завідувачої відділом біохімії ліпідів Інституту біохімії ім. О. В. Палладіна НАН України, лауреата Державної премії України в галузі науки та техніки, чл.-кор. НАН та НАМН України, доктора біологічних наук професора Надії Максимівни Гулої.

У 1959 р. Н. М. Гула з відзнакою закінчила лікувальний факультет Київського медичного інституту, в 1962 р. — аспірантуру при кафедрі біохімії КМІ і захистила кандидатську дисертацію з біохімії вітамінів. Після закінчення аспірантури працювала асистентом цієї кафедри, а у 1965-1975 рр. обіймала посаду старшого наукового співробітника Інституту ендокринології та обміну речовин МОЗ УРСР. Від 1975 р. працює в Інституті біохімії ім. О. В. Палладіна НАН України спочатку — старшим науковим співробітником лабораторії імунології, у 1980-1992 рр. — керівником лабораторії культури тканин, а від 1992 р. завідує відділом біохімії ліпідів.

Основні напрями наукових розробок Н. М. Гулої присвячені фундаментальним дослідженням вітамінів, гормонів і біологічно активних ліпідів. На початку 1980-х років Н. М. Гулою та співавт. у клітинах нейробластоми C1300 N18 було відкрито наявність сполук нового класу біологічно активних малополярних ліпідів — N-ацилетаноламінів (NAE). У наступні десятиліття було вивчено роль та механізм дії цих сполук в організмі. Вперше було показано мембранотропну та мембранопротекторну дію NAE, а також виявлено, що ефект різних NAE залежить від структури ацильного залишку. Ці дослідження (разом з роботами інших



дослідників) лягли в основу відкриття існування в організмі нової ендоканабіноїдної регуляторної системи. Вперше продемонстровано пряму мембранотропну дію NAE з насиченим вуглеводневим ланцюгом. Показано, що дія насичених NAE тісно пов'язана з функцією кортикостероїдної, опіоїдної та NO-систем. Одержано пріоритетні результати про пригнічення в присутності NAE входу одновалентних катіонів через вератридин-активовані натрієві канали, активацію  $\text{Ca}^{2+}$ ,  $\text{Mg}^{2+}$ -АТФази плазматичної мембрани, інгібування вільнорадикального окислення ліпідів, вплив на диференціацію клітин. Виявлена виражена антизапальна дія NAE. Отримані дані щодо кардіо-, гепато- та ней-